

B9-0276/2019

17.12.2019

ÁLLÁSFOGLALÁSI INDÍTVÁNY

benyújtva a Bizottság alelnöke/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviseleje nyilatkozatát követően

az eljárási szabályzat 132. cikkének (2) bekezdése alapján

a legutóbbi iráni tiltakozások erőszakos leveréséről
(2019/2993(RSP))

Cornelia Ernst, Manuel Bompard
a GUE/NGL képviselőcsoport nevében

Az Európai Parlament állásfoglalása a legutóbbi iráni tiltakozások erőszakos leveréséről (2019/2993(RSP))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Iránról szóló korábbi állásfoglalásaira, mindenekelőtt az Iránról, különösen a nőjogi jogvédők és a bebörtönzött uniós kettős állampolgárok helyzetéről szóló, 2019. szeptember 19-i¹, az Iránról, különösen az emberijog-védők ügyéről szóló, 2019. március 14-i², az Iránról, különösen Naszrín Szotúdeh ügyéről szóló, 2018. december 13-i³, az Iránban bebörtönzött EU–iráni kettős állampolgárságú személyek helyzetéről szóló, 2018. május 31-i⁴, az EU Iránnal kapcsolatos stratégiájáról szóló, 2014. április 3-i⁵, a halálbüntetésről szóló, 2015. október 8-i⁶ és a nukleáris megállapodást követően az EU Iránnal kapcsolatos stratégiájáról szóló, 2016. október 25-i állásfoglalására⁷,
- tekintettel a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének (alelnök/főképviselő), Josep Borrell Fontellesnek a legutóbbi iráni tiltakozásokról szóló, az EU nevében tett, 2019. december 8-i nyilatkozatára,
- tekintettel az EKSZ szóvivőjének az iráni eseményekről tett, 2019. november 21-i nyilatkozatára,
- tekintettel a halálbüntetésről, a kínzásról, valamint az online és offline véleménynyilvánítás szabadságáról szóló uniós iránymutatásokra,
- tekintettel az emberi jogok védelmezőiről szóló uniós iránymutatásokra,
- tekintettel az ENSZ különleges előadójának az Iráni Iszlám Köztársaságban az emberi jogok helyzetéről szóló, 2019. január 30-i jelentésére,
- tekintettel az ENSZ főtitkárának az Iráni Iszlám Köztársaságban az emberi jogok helyzetéről szóló, 2019. február 8-i jelentésére,
- tekintettel az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatára,
- tekintettel a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányára,
- tekintettel eljárási szabályzata 132. cikkének (2) bekezdésére,

---

¹ Elfogadott szövegek, P9_TA(2019)0019.

² Elfogadott szövegek, P8_TA(2019)0204.

³ Elfogadott szövegek, P8_TA(2018)0525.

⁴ Elfogadott szövegek, P8_TA(2018)0231.

⁵ HL C 408., 2017.11.30., 39. o.

⁶ HL C 349., 2017.10.17., 41. o.

⁷ HL C 215., 2018.6.19., 86. o.

- A. mivel az Egyesült Államok visszaállította az Iránnal szembeni gazdasági szankciókat, miután Donald Trump elnök 2018 májusában kilépett az átfogó közös cselekvési tervből (JCPOA); mivel Trump elnök kijelentette, hogy „maximális nyomást” kíván gyakorolni a teheráni iráni kormányra, hogy „kényszerítse azt a megállapodás újratárgyalására”; mivel 2019 májusában az USA kormánya megszüntette az iráni olaj fő importőreinek az USA másodlagos szankciói alóli mentességét, ami lehetlenné tette, hogy harmadik országok iráni olajat vásároljanak; mivel Trump elnök kijelentette, hogy a döntés célja „az iráni olajexport nullára csökkentése volt, megfosztva ezzel a rezsimeket a fő bevételi forrásától”; mivel 2019. február 14-én Mike Pompeo amerikai külügyminiszter azt nyilatkozta a CBS News-nak, hogy „az iráni nép helyzete sokkal rosszabb (az USA szankciói miatt), és meggyőződésünk, hogy ez az iráni nép felemelkedéséhez és a rezsimek magatartásának megváltozásához fog vezetni”; mivel Brian Hook, aki jelenleg az USA Iránnal kapcsolatos politikáját felügyeli, elismerte, hogy „az emberi jogokat fontos kérdésnek kell tekintenünk az Egyesült Államok Kínával, Oroszországgal, Észak-Koreával és Iránnal fenntartott kapcsolatai szempontjából”, mivel „ha ezekre a rezsimekre az emberi jogokon keresztül gyakorolunk nyomást, azzal pénzügyi kényszerhelyzetbe hozhatjuk őket, ellenirányú nyomást fejthetünk ki és visszaszerezhetjük tőlük stratégiai fölényünket”; mivel 2019 decemberében az USA szankciókat vetett ki Irán legnagyobb hajózási társaságára és legnagyobb légitársaságára arra hivatkozva, hogy állítólag segítséget nyújtottak Teheránnak ballisztikus rakéták fejlesztéséhez, ami ellentétes az ENSZ-szankciókkal;
- B. mivel az USA 2018-ban visszaállított szankciói, különösen az energiaipari, hajózási és pénzügyi ágazatra vonatkozó szankciók elsősorban az olajexportot érintették, amely Irán legfontosabb devizabevétel-forrását jelenti; mivel a szankciók eredményeként Irán bruttó hazai terméke (GDP) a becslések szerint 4,8%-kal esett vissza 2018-ban, és várhatóan további 9,5%-kal csökken 2019-ben a Nemzetközi Valutaalap (IMF) szerint;
- C. mivel az USA korlátozta Irán globális pénzügyi piacokhoz való hozzáférését azáltal, hogy mintegy 20 iráni intézményt vett fel a külön megjelölt, világméretű terrorista szervezetek (SDGT-k) listájára, és legalább 37 iráni kormányzati és magántulajdonban lévő bankot, valamint Irán nemzeti olajtársaságát felvette a szankciók hatálya alá tartozó, külön megjelölt állampolgárok és nemkívánatos személyek (SDN-ek) listájára; mivel az SDN-ekkel ügyleteket folytató bármely vállalat ellen büntetőeljárás indulhat az Egyesült Államokban, ami jelentős kockázatot jelentene azon vállalkozások, bankok és globális pénzügyi intézmények számára, amelyek nélkülözhetetlenek a termékek, köztük alapvető gyógyszerek és orvosi berendezések Iránba történő behozatalához;
- D. mivel Irán devizatartalékai 86 milliárd USA-dollárra csökkentek, ami 20%-kal alacsonyabb a 2013-as szintnél; mivel ezen túlmenően az Egyesült Államok egyik vezető tisztviselője, Brian Hook szerint Irán e tartalékoknak csupán 10%-ához fér hozzá a pénzügyi ágazatára vonatkozó korlátozások miatt;
- E. mivel az iráni valuta amerikai dollárhoz viszonyított értéke 50%-kal csökkent, mióta az USA kilépett a nukleáris megállapodásból; mivel a riál árfolyamának zuhanása Irán gazdasági problémáival magyarázható, valamint azzal, hogy a külföldi valuta igen keresetté vált az irániak körében, akik megtakarításaik értékének romlását és vásárlóerejük drasztikus csökkenését tapasztalták;

- F. mivel Rohani elnöknek 2017-ben sikerült 9%-ra csökkentenie az inflációt; mivel az IMF becslése szerint az infláció 2018-ban 30,5%-ig emelkedett, és az előrejelzések szerint 2019-ben eléri a 35,7%-ot; mivel a Világbank szerint Iránban az infláció különösen magas volt az élelmiszerek esetében, például a húsipari termékek 2019 áprilisában 116%-kal voltak drágábbak az előző év azonos időszakához képest, és ez aránytalan mértékben érintette a vidéki lakosságot; mivel az Iráni Statisztikai Központ jelentése szerint a fogyasztói árindex (CPI) 12 havi inflációs rátája a háztartások esetében 42%-os volt 2019. október végén; mivel az élelmiszer- és italárak 61%-kal nőttek az előző évhez képest;
- G. mivel az USA iráni bankokkal szembeni szankciói drasztikusan csökkentették Iránnak a humanitárius célú import finanszírozására való képességét, ami komoly fenyegetést jelent az irániak egészséghez való jogára és alapvető gyógyszerekhez való hozzáférésére nézve – és szinte biztosan hozzájárul a dokumentált hiányokhoz –, beleértve az epilepsziában szenvedő betegek kritikus gyógyszereinek hiányát, illetve a daganatos megbetegedésben szenvedő irániak kemoterápiás gyógyszereinek korlátozott mennyiségét; mivel ezek a szankciók a legsúlyosabb mértékben a ritka betegségben és/vagy egészségügyi problémában szenvedő irániakat érintik, akik speciális kezelést igényelnek és nem tudják beszerezni a korábban elérhető gyógyszereket vagy eszközöket – idetartoznak például a leukémiában, epidermolysis bullosában vagy epilepsziában, illetve az iráni-iraki háború alatt a vegyi fegyvereknek való kitettség miatt krónikus szembetegségben szenvedő emberek;
- H. mivel az EU ismét megerősítette elkötelezettségét az átfogó közös cselekvési terv iránt, beleértve a kereskedelemre és a külföldi befektetésekre vonatkozó rendelkezéseket, és intézkedéseket hozott az Unió jogos kereskedelmi és gazdasági érdekeinek védelme érdekében; mivel az egyik legfigyelemreméltóbb intézkedés a kereskedelmi ügyleteket támogató eszköz (INSTEX), egy európai különleges célú gazdasági egység (SPV), amelynek kifejezett célja az Iránnal folytatott kereskedelem fenntartása; mivel mindezen intézkedések kudarcot vallottak az Európa és az Egyesült Államok gazdasága közötti aszimmetrikus függőség, az amerikai piacok mérete és az amerikai dollár globális szerepe miatt; mivel az EU-nak sürgősen meg kell kezdenie stratégiai autonómiájának kiépítését az olyan területeken, mint a kereskedelem és a bankrendszerek;
- I. mivel 2019 júliusában az ENSZ iráni emberi jogi helyzettel foglalkozó különleges előadója úgy nyilatkozott, hogy „nem csak az aggasztja, hogy a szankciók és a banki korlátozások indokolatlanul befolyásolják az élelmezésbiztonságot, valamint a gyógyszerek, gyógyszerészeti felszerelések és készletek rendelkezésre állását és forgalmazását, hanem az is, hogy azok negatív hatással lehetnek az ENSZ által végrehajtott, illetve egyéb, az országban zajló műveletekre és programokra”;
- J. mivel a munkanélküliségi ráta a 2018. évi 14,5%-ról 2019-ben 16,8%-ra növekedett Iránban;
- K. mivel 2019 novemberében az iráni kormány váratlanul bejelentette, hogy 50%-kal csökkenti a benzintámogatást, és a személygépkocsi-vezetők havonta csak 60 liter benzint vásárolhatnak; mivel ezzel az iráni kormány követte az IMF által annak 2018. évi, IV. cikk szerinti konzultációi során adott tanácsot; mivel a benzinárak emelkedése

tovább súlyosbította az USA szankcióinak eredményeként kialakult lesújtó gazdasági és társadalmi helyzetet;

- L. mivel 2019. november 15-én több mint 100 iráni helyszínen kezdődtek tiltakozások azt követően, hogy bejelentették az üzemanyagárak 50%-os emelését; mivel az ENSZ emberi jogi főbiztosa (UNHCHR) szerint egymásnak ellentmondó jelentések érkeznek arról, hogy a tüntetők között volt-e egy vagy több fegyveres személy;
- M. mivel az ENSZ jelentései szerint a biztonsági erők túlzott erőszak alkalmazásával reagáltak a tiltakozásokra, többek között vízágyúk, könnygáz, rendőrbotok és egyes esetekben éles lőszeres bevetésével olyan fegyvertelen tüntetők ellen, akik nem jelentettek közvetlen életveszélyt vagy súlyos sérülések veszélyét; mivel jelentések szerint a Baszidsz-milícia és az Iszlám Forradalmi Gárda tagjai részt vettek a tüntetők lelövésében;
- N. mivel az ENSZ forrásai szerint az ötnapos demonstráció folyamán, amelyben a hivatalos kormányzati források szerint 120–200 ezer tüntető vett részt, legalább 208 embert, köztük 13 nőt és 12 gyermeket öltek meg; mivel bizonyos jelentések – amelyeket az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala (OHCHR) eddig nem tudott ellenőrizni – arra utalnak, hogy a halálos áldozatok száma ennek több mint kétszerese;
- O. mivel az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala szerint egyes jelentések arról számoltak be, hogy az erőszakos fellépés során megsebesült személyektől megtagadják az orvosi ellátást fogva tartásuk során;
- P. mivel a beszámolók szerint a tömegtüntetések 2019. november 15-i kitörése óta legalább 7000 személyt tartóztattak le a 31 iráni tartományból 28-ban; mivel az ENSZ emberi jogi főbiztosa kijelentette, hogy „rendkívül aggasztónak tartja a velük szembeni fizikai bánásmódot, a tisztességes eljáráshoz való joguk megsértését, valamint annak lehetőségét, hogy – a fogvatartási körülményeken túl – sokukat halálbüntetéssel járó bűncselekmények elkövetésével vádolhatják meg”; mivel egyes jelentések szerint a biztonsági erők még mindig razziákat tartanak országszerte, hogy otthonukban és munkahelyükön tartóztassanak le embereket;
- Q. mivel az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatalához érkezett beszámolók szerint olyan újságírókat félemlítettek meg, akik megpróbáltak hírt adni a helyzetről országukon belül és kívül, és Iránon kívüli hírszolgálatoknál dolgozó iráni újságírók családtagjait a beszámolók szerint hírszerzési tisztviselők előállították és megtorlással fenyegették;
- R. mivel az ENSZ Emberi Jogi Főbiztosának Hivatala szerint a letartóztatott tüntetők közül sokan nem tudtak ügyvédi segítséget igénybe venni; mivel beszámolók szerint a fogdáknak rendkívüli túlsúfoltság és zord körülmények uralkodnak, és a fogdákat egyes városokban katonai laktanyákban, sportlétesítményekben és iskolákban rendezték be a hivatalos fogdák mellett;
- S. mivel 2019. november 16-án az iráni hatóságok szinte teljes mértékben leállították az internetes kommunikációt, az emberek számára szinte minden online kommunikációs csatornát elvágva Iránon belül, így az internet ellenőrzése révén igyekeztek megfékezni a konfliktusokat; mivel az internetes kommunikáció leállítása sérti a

véleménynyilvánítás szabadságának jogát;

1. mély sajnálatát fejezi ki amiatt, hogy ennyi ártatlan ember vesztette életét, és mélyen együttérez az elhunytak és sebesültek családtagjaival;
2. a leghatározottabban elítéli a tüntetők elleni erőszakos fellépést, akik csupán a véleménynyilvánítás, az egyesülés és a békés célú gyülekezés szabadságához való jogukat gyakorolták; sürgeti az iráni hatóságokat, hogy tartsák tiszteletben ezeket a jogokat, és a nemzetközi normákkal és előírásokkal összhangban tanúsítsanak maximális önmérsékletet a tiltakozások kezelése során; sürgeti az iráni hatóságokat, hogy maradéktalanul hajtsák végre a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát, amelynek Irán is részes fele; hangsúlyozza, hogy a civilekkel szembeni túlzott erőszak alkalmazására soha nincs mentség;
3. felhívja az iráni hatóságokat, hogy haladéktalanul, független és pártatlan módon vizsgáljanak ki valamennyi elkövetett jogsértést, beleértve a tüntetők meggyilkolását, a bejelentett haláleseteket és a fogva tartás során tanúsított rossz bánásmódot, és ragaszkodik ahhoz, hogy a felelősöket felelősségre kell vonni;
4. sürgeti az iráni hatóságokat, hogy azonnal engedjék szabadon az összes olyan tüntetőt, akiket önkényesen fosztottak meg szabadságuktól, és biztosítsák a tisztességes eljáráshoz való jogukat, beleértve az általuk választott ügyvéd igénybevételét a nyomozási szakaszban;
5. sürgeti az iráni kormányt, hogy tartsa tiszteletben az irániaknak a véleménynyilvánítás, az egyesülés és a békés célú gyülekezés szabadságához való jogát, és a már elkövetett jogsértések kivizsgálásán túl szigorúan korlátozzák a biztonsági erők általi erőszakos fellépés alkalmazását a vonatkozó nemzetközi normákkal és előírásokkal összhangban;
6. elítél minden olyan intézkedést, amely szándékosan akadályozza vagy megzavarja az információkhoz való online hozzáférést vagy azok terjesztését, megsértve ezzel a nemzetközi emberi jogi jogszabályokat, és felszólítja Iránt, hogy tartózkodjon az ilyen intézkedésektől, és szüntesse be azokat;
7. elítéli az Egyesült Államok 2018. május 8-án hozott azon döntését, hogy kilép az átfogó közös cselekvési tervből, szigorú szankciókat szab ki Iránnal szemben, és rezsimváltásra irányuló stratégiát folytat az országot illetően;
8. hangsúlyozza a szankciók Irán gazdasági és társadalmi helyzetére gyakorolt negatív hatását, amely főként a hétköznapi irániakat, valamint gazdasági és szociális jogaik gyakorlását érinti; felszólítja az EU-t, hogy kezdeményezzen erőteljes nemzetközi párbeszédet a szankciókról, tekintettel azoknak az érintett emberekre gyakorolt katasztrofális hatásaira;
9. emlékeztet arra, hogy az emberi jogok egyetemesek és oszthatatlanok, és elítéli azok geopolitikai vagy gazdasági célokra történő felhasználását; elutasít minden olyan nemzetközi fellépést, amely bármilyen tekintetben sérti az Egyesült Nemzetek Alapokmányának céljait és elveit;
10. újjólag megerősíti, hogy az emberi jogok tiszteletben tartása az EU és Irán közötti

kapcsolatok fejlesztésének alapvető eleme; kéri egy parlamenti küldöttség indítását Teheránba a közelmúlt eseményeivel kapcsolatos aggályok felvetése és a közös aggályok megvitatása céljából;

11. törekvésekre szólít fel a regionális megbékélés és párbeszéd, a fegyverzet-ellenőrzés és a leszerelés megkezdése érdekében;
12. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást Irán kormányának és parlamentjének, a Tanácsnak, a Bizottságnak, a Bizottság alelnökének/az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének, valamint az Európai Külügyi Szolgálatnak (EKSZ).